

FAVQULODDA VAZIYATLARDA BALAND QAVATLI BINOLARDAN INSONLARNI QUTQARUV VOSITALARI

Boboyev Mirismoiljon Sharofzoda

mustaqil tadqiqotchi

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev tomonidan bugungi kunda mamlakatlatimizda qurilayotgan baland qo‘pqavatli bino va turar joylarini qurilishida, ularning favqulodda vaziyatlarda bino va inshootlarning barqarorligiga talablarni kuchaytirish hamda insonlarni muhofaza qilishga qaratilgan chora-tadbirlar belgilab berildi.

Baland binolardan qutqaruv uskunalari va moslamalari nafaqat oxirgi, balki ko‘pincha insonlarni favqulodda vaziyat zonasidan xavfsiz evakuatsiya qilishning va ularning sog‘ligiga zarar yetkazmasdan yagona imkoniyatidir.

Yengli qutqaruv qurilmalari odamlarni balandlikdan qutqarishning eng samarali va xavfsiz vositasi bo‘lib, favqulodda vaziyatlar sodir bo‘lganda insonlarni evakuatsiya qilish tizimlarida qo‘llaniladi. YEQQ ning asosiy elementi elastik yoki spiralsimon qutqaruv yengli shlangdir. Qutqaruv shlangining ishlash prinsipi unda harakatlanuvchi tana uchun yetarli ishqalanish kuchini yaratishga asoslangan.

Yengli qutqaruv moslamasidan tushishni maxsus tayyorgarlikka ega bo‘lmagan har qanday shaxs amalga oshirishi mumkin. Tashqi tomondan, qutqaruv shlangi issiqlik nurlanishi, uchqunlar, kichik tushadigan predmetlar ta’siridan issiqlikni qaytaruvchi qobiq bilan himoyalangan bo‘ladi.

Yengli qutqaruv shlang qurilmalar

Yengli qutqaruv shlang qurilmalari quyidagi xususiyatlarga ega:

- har qanday balandlikdan odamlarni qutqarishni ta’minlash;
- har qanday ob-havo sharoitida ham ishlashni davom ettirish;
- minimal vaqt ichida ish holatiga keltirilishi;
- yuqori o‘tkazish qobiliyatiga ega (yengli qutqaruv shlangi qurilmasidan tushish qobiliyatiga ega bo‘lmagan odamlar uchun qutqaruv shlangidan chiqish har daqiqada 5 dan 10 kishigacha yetishi mumkin);

Yengli qutqaruv shlang qurilmasida issiqlikni qaytaruvchi qobiq mavjudligi va insonlarning qisqa vaqt o‘tkazishi (tushishi) qobiliyati tufayli favqulodda vaziyatlarda yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan boshqa tashqi xavfli omillar ta’siridan qutqarilganlarni himoya qilishni ta’minlash;

- qutqarilayotganlarni tayyorlash va o‘qitishni, shuningdek ular uchun maxsus jihozlarni talab qilmaslik;

jismoniy va psixologik holatidan qat’i nazar, har qanday yoshdagi va jinsdagi odamlarni qutqarish imkoniyatini ta’minlash;

- qutqaruv moslamasiga va qutqaruv shlangiga kirganda odam tashqi muhitni ko‘rmasligi sababli qutqarilayotganlarda balandlik qo‘rquvini kamaytirish;

- yong‘in bo‘limlari yoki favqulodda qutqaruv guruhlar kelishidan oldin odamlarni qutqaruv ishlarni tezkor boshlash imkoniyati.

Evakuatsiya qilishning arzon va samarali vositasi - bu elastik yengga asoslangan shlangli qutqaruv qurilmasi. Hozirgi kunda bunday qurilmalarning bir nechta modifikatsiyalari ishlab chiqilgan - statsionar, mobil, portativ.

Bu jamoaviy qutqaruv vositasi bo‘lib, insonlarni qutqarish jarayonida daqiqa davomida yuqori o‘tkazuvchanlikni ta‘minlaydi va odamlarning ko‘p to‘plangan paytida evakuatsiya qilishning samarali va ishonchli vositasidir. Tushish balandligi chegarasi faqatgina mahkamlash moslamalarinig yuk ko‘tarish kuchi bilan cheklangan.

U yong‘indan himoya qilishda favqulodda va avtomatik uzatishning taktik imkoniyatlarini kengaytirish uchun ishlatiladi;

. Artikulyar liftlar va narvonli yuk mashinalari yangli qutqaruv shlanglari bilan jihozlangan, shuningdek, binolar statsionar shlangli qutqaruv qurilmalari bilan jihozlangan. Hozirgi vaqtda yong‘in bo‘linmalari uchun elastik qutqaruv shlanglari ishlab chiqariladi va zinapoyalarga va bo‘g‘imli avtoulavlarga (shuningdek, ko‘p qavatli binolarga) individual buyurtmalar bo‘yicha o‘rnatiladi.

O‘t o‘chiruvchining qutqaruv shlangi

Qutqaruvchi shlangning funksionalligini tekshirganda, tushayotganlarni o‘rgatish va o‘rgatish, naslga bog‘langan qutqaruv arqonidan foydalangan holda bog‘lash kerak.

Pri spuske spasayemix lyudey ne dopuskat nalichiya u nix ostrix predmetov, kotoriye mogut vizvat povrejdeniye spasatelnoy rukava, a takje ix raneniya pri spuske.

Qutqarilayotgan insonlarni pastga tushayotgan paytida, ularning qutqaruv shlangiga zarar yetkazishi mumkin bo‘lgan o‘tkir narsalarga ega bo‘lishiga yo‘l qo‘ymaslik, shuningdek, tushish paytida ularning o‘zlariga shikast etkazmaslik ehtiyot choralarini ko‘rish lozim.

Pri ekspluatatsii spasatelnoy rukava uchitivat vozmojnost nakopleniya zaryadov staticheskogo elektrichestva pri spuskax, osobenno v nijney chasti spasatelnoy rukava, vliyayushix na jizn i zdorovye spasayemix i straxuyushix.

Yangli qutqaruv shlangdan foydalanishda, ayniqsa tushish paytida, shlangning pastki qismida qutqariluvchilarning hayoti va sog‘lig‘iga ta‘sir qiladigan statik elektr zaryadlarining to‘planib qolish ehtimolini hisobga olish lozim.

Statik elektr energiyasining odamlarga ta‘sirini kamaytirish uchun quyidagi choralarni ko‘rish kerak:

- qutqaruv shlangini antistatik vositalar bilan ishlov berish;
- odamlarni tushirishda qutqaruv shlangining pastki qismini vaqti-vaqti bilan namlash (atrof-muhit harorati kamida 0°C da);

osushestvlyat straxovku spuskayushixsya v perchatkax, ne otrivaya ruk ot spasatelnoy rukava.

qutqaruv yengidan qo‘llarni olmay ushlab turib, qo‘lqop kiygan holda tushayotganlarga yordam berish lozim.

Quyidagi holatlarda yengli qutqaruv shlangidan foydalanish taqiqlanadi:

- o‘z resurs muddatini tugatgan;
- navbatdagi texnik ko‘rikdan o‘tmagan;
- tuzatib bo‘lmaydigan shikastlangan;
- mo‘ljallanmagan maqsadlarda ishlatganda.